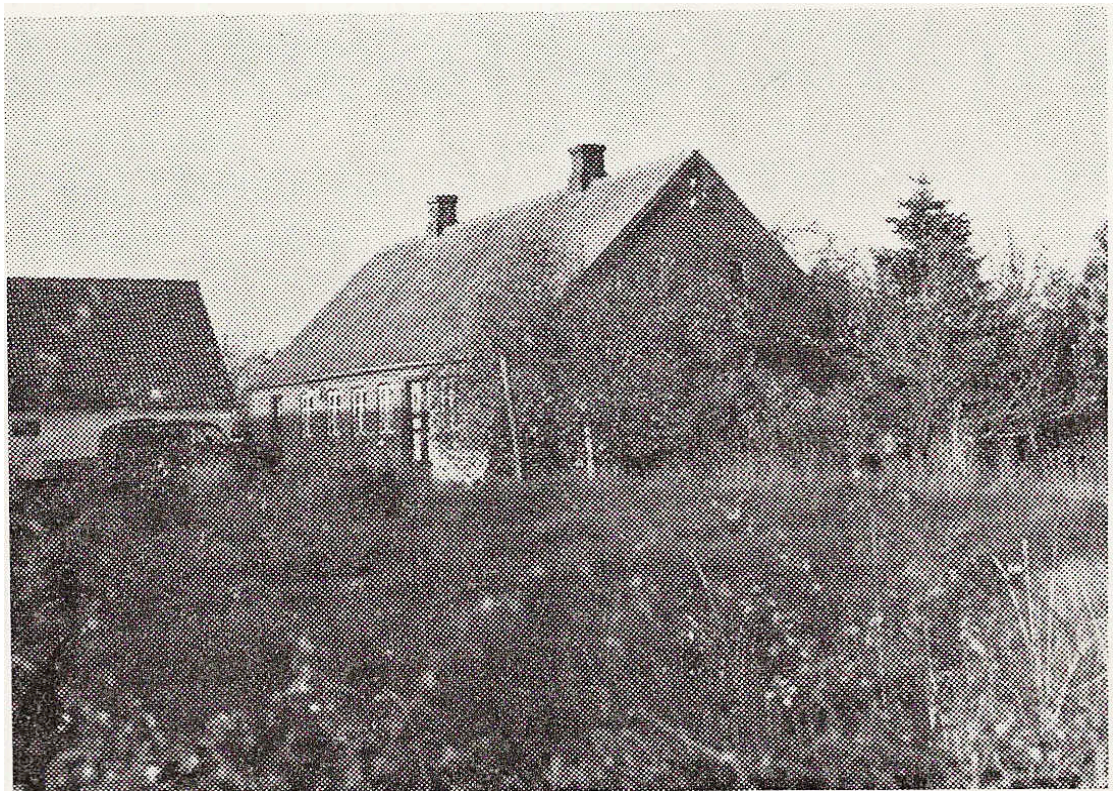

TIL MINE BØRN

Af

SØRINE K. MADSEN

Det første, jeg mindes som barn, var en sommeraften, jeg lå i min seng og vågnede og græd, for der var store møl i vinduet, så mine søskende kom ind fra haven og skulle have mig til at sove igen. Så husker jeg ikke mere, før det var mig, der skulle passe mine mindre søskende. En mindre bror kravlede over i en kokasse, det var vist min skyld. Men vi fulgtes også en hel flok ud og skulle flytte køerne, og så var der jo gerne lærkereder, som vi havde sat stenmærker ved, der optog os i nogen tid. De små unger gabede, og vi kom spyt i gabet på dem så de troede, det var føde.

Vort hus lå ved en vej, som gik fra Funder og vistnok videre efter Kjellerup og Viborg, og der kom mange soldater marcherende fra, de skulle til lejren ved Funder. Tit sagde de: ”Sikke en krøltop”, men jeg fik gerne bud om at putte mig mellem ribsbuskene så de ikke skulle se, jeg var snavset. Om søndagen blev vi dog altid vasket fint og fik søndagskjoler på, som var af hvergarn_ (uld med en bomuldstråd, som mor spandt) Det var kartet i Silkeborg bomuldstråden var vist købt det blev så sendt til vævning det var skiftevis grønt, rødternet og gråt. Ulden må jo nok være farvet i Silkeborg. Når det var færdigt fra væveren, kom der en sypige sammen med en medhjælper for at sy det hele, Vi havde et par naboer, som var ungarle, de kom gerne på besøg, så var der rigtig fest, Far skulle hente symaskinen og bære den hjem igen, når de var færdige.

Mor fik gerne nogle hatte foræret, så købte hun hattelak og silkebånd. - jeg tror nok, de blev fine Jeg syntes nu, det havde været bedre, om vi havde fået sko. Det var min store sorg, at vi skulle gå i træsko, når vi var i byen. Mor syede også kludesko med læder på næse og hæl, så blev de tjæret under bunden og så skulle vi ud i sandbunken og træde sandet op i. Vi havde jo sand på gulvet. Skoene ville vist heller ikke have været gode til ferniserede gulve.

Vi havde en have, hvor der var mange ribs. Der var også stikkelsbærbuske, men ingen bær. Der stod et lille æbletræ midt i haven, men det blev aldrig større og bar hverken blomster eller frugt. Desuden var der et ”surkirsebær” op ad gavlen som bar lidt frugt. Der var også en masse dejlige påskeliljer, dobbelte. Så snart sneen smeltede, kom de tykke knopper frem. Og jeg kan huske de hvide roser, Som var fulde af dug på sommernorgen-er, og nogle små røde dobbelte vilde roser, syrenbusken og et stort hylde træ. Langs vejen stod der popler, og i marken voksede evighedsblomster, som mor farvede til krans. Der var også følfod om foråret og stedmoderblomster i græsmarken. I moseheden var der mange forskellige planter imellem lyngen, bl.a. nogle, vi kaldte ”Jomfru Marias Sengehalm”, der var en art evighedsblomster. Og så var der Kæruld, Ulvefod, lidt birkepur, som vi tog ind om foråret, rævlbær og moseblåbær.

Min far havde stude til at dyrke jorden med, og han var tit til marked hvor han selv handlede eller trak for andre og gik fra by til by. I øvrigt var han også kampestensmurer og gik mange mil til arbejde. Jorden må vist ikke have været passet alt for godt.

Engang lånte far en hest. Vi skulle køre en tur til familien på besøg. Der blev lagt halm bag i vognen, og træskoene blev pudset. Vi lå bag i vognen, og far og mor sad foran. Så kørte vi til familien i Thorning, Skræ og Hauge, der boede to morbrødre og bedstefars. Jeg syntes, det var vældig fint hos en morbroder i Thorning, hvor de havde hvidskurede gulve og et følskind på gulvet samt en gyngestol med en stor dukke. Der var to farbrødre, en i Skræ og en i Thorning. Farbroderen i Skræ var landpost, han rejste til Amerika til sine børn, da han gik af og fik pension. Jeg tror næsten, de fleste fætre og kusiner og et par af de ældre også rejste til Amerika.

Det var dog mest spændende hos mine bedsteforældre. Der var jo bræddegulv i storstuen, så det gungrede, når vi løb frem og tilbage med træsko på. Bedstemor kom ikke ud, mens jeg kan huske. Bedstefar havde været slem og utro i de første år af ægteskabet, og så svor hun, at hun ikke ville dele seng med ham mer, og det holdt hun. Bedstefar ville jo gøre det lidt godt på sine gamle dage og købte vin eller chokolade, når han var i byen. Hvis han kom venligt med det, blev hun gal, men smed han det hen til hende, blev hun glad og sagde tak. Nogen har fortalt mig, at hun engang var Vinderslevs rigeste pige, men hun stod da alligevel i mergelgrav og mødding.

Men vi var jo glade for bedstefar, han kom jo gerne med lidt godt til os. Min bror Søren var hos bedsteforældrene så længe, jeg kan huske, og vi syntes jo, det var vældig spændende, når han kom hjem i lange bukser og jakke, men jeg kan jo forstå nu, at han har manglet sine søskende.

Min far var jo tit til marked, og så fik han vel sommetider for meget at drikke. Engang kan jeg huske, at mor tog sjalet på for at gå ud at se efter ham. Hun gik en genvej over bakkerne og kom hjem med en anemone. Jeg har aldrig senere set en anemone, som jeg syntes var så smuk som den. Min mor havde viser skrevet op, og de var skrevet meget fint.

Af møbler kan jeg huske en slagbænk, et chatol med mange skuffe og hemmelige rum, et hængeskab, en lille dragkiste, borde, stole og senge samt en vugge, som altid var i gang. Når mor lå i barselseng, havde hun en lyserød nattrøje på og en nathue med blonde. Så kom nabokonerne med barselpot, mest sødsuppe med svedsker og sommetider en stor kage, så var der jo noget til os alle, det var dejligt, men der skulle jo passes på, at den ene ikke fik en svedske mere end den anden. Engang om vinteren, hvor der var snesjap, havde en af konerne trådt i en grøft og spildt det halve af sødsuppen.

Når det gik mod jul, så kom far med en sæk hvidkål og en sæk grønkål samt en side stribet flæsk. Jeg kan ikke huske, at vi har slagtet gris, derimod delte vi sommetider en ko med en af naboerne, og så var der jo kød i huset til suppe. Noget blev saltet, mave og kallun blev hakket til finker, jeg tror nok, det blev rensset ordentligt. Tilbage til julen: Så blev der brygget øl, og far gik til købmanden og hentede alt til bagning af rugbrød, sigtebrød, søsterkage, pebernødder og tilsidst, tror jeg nok, lidt sirupskager, der hang i en pose ligesom pebernødderne. Dagen før juleaftensdag blev der bagt, og vi børn skar pebernødder. De kom i ovnen, når det andet brød kom ud. Pebernødderne har sikkert været lidt sorte, jeg tror ikke, vi fik bud om at vaske hænder først. De blev taget ud juleaftensdag, om morgenen. Vi var lykkelige lige når vi fik dem, de var hårde som sten. Vi spiste kål og flæsk og sigtebrød hele julen. Juleaften fik vi først sødsuppe med svedsker og rosiner, som blev kogt i gruekedlen. Alting blev jo fejlet, ude og inde. Der var pudset kakkelovn og andet før jul, og vi blev jo rigtig vasket og kæmmet og fik søndagstøj på.

På bordet var en hvid dug, og far læste juleevangeliet, før vi spiste så vi syntes, det var dejligt. Pebernødder blev brugt til at lege "Effen eller ueffen" med. Far legede med os om julen. Da min stedmoder kom, fik vi suppe juleaften og en bolchepose. Det var vel finere, men hyggen var væk, det har nok været kærligheden, som manglede.

Så var det en varm augustdag, der var hængt sækkelærred omkring i laden, og midt på stod en kiste, min mors. Alle vi børn stod omkring kisten, mens degnen sang "Tænk når engang den tåge er forsvunden".

Min ældste bror, som var 16 år, kom med en krans, hvor blomster og grønt hang på grund af varmen. Degnen og min bedstefar diskuterede politik. Jeg gik og græd i haven, vel uden at vide hvorfor, jeg var kun 6 år. Nabokonen kom med et stykke mad, og hos dem kom jeg til at være, indtil min ældste søster kom hjem om efteråret. De gik i byen om aftenen, og jeg var meget bange. Der var en pilebusk uden for vinduet, og grenene derfra slog mod ruden, når det blæste. En aften, jeg vågnede, syntes jeg, mor kom henne fra vinduet på bare fødder, som jeg kunne høre mod gulvet. Mor tog mig om hagen og sagde: "Hvordan har du det?" og gik så tilbage til vinduet igen. Jeg blev bange og råbte på manden, men der var ingen i stuen.

De andre mindre søskende kom også til familie og naboer, indtil min søster kom hjem. Den mindste kom til en nabokone, som vist var hendes gudmor, hun hed Inger Præst. Min mor havde lige fået et nyt overstykke, som Inger fik. Min lillesøster var ½år gammel.

Vi kom så hjem om efteråret, og min ældste søster var hjemme, til der kom en fremmed i huset. Den næstældste søster var også undertiden alene hjemme hos os, når far var til marked. Huset lå ved en vej, som gik fra Funder Kro til Sinding, og en vej gik fra til Kragelund.

Mors sygdom. Mor søgte tit læge, det var vist nerver. Hun tog afvaskninger over et kar og fik piller. Engang far var til marked, var han med kreaturerne søgt ind i en lade, hvor han faldt i søvn. I søvne syntes han, mor sagde: "Andreas, kom hjem." Da han kom hjem, havde mor en frygtelig tandpine i en hjørnetand, og far kørte med hende til deres læge i Silkeborg, Axel Hansen, som trak tanden ud. Efter den tid fik mor små anfald af sindsforvirring. Om det så har været hjernebetændelse eller begyndende sindssyge, er der vel ingen, der ved. Mor kom på hospitalet i Silkeborg. En dag, far sad og malkede, kom der bud, at hun var død. Far gik fra koen uden at malke færdig. Så husker jeg ikke mere før begravelsen, kun at far smed medicinen på møddingen, da han mente, det havde skadet i stedet for gavnet. Mor havde en bror, der var sindssyg, da han døde. Han var en meget dygtig murer og havde gået på tegneskole i Aarhus, men han syntes ikke, han kunne blive dygtig nok, så far sagde altid, det var bedre at tro for meget om sine evner end for lidt.

Efter mors begravelse kom jeg så med de folk hjem, som jeg har omtalt. Det var hos dem, jeg så tit var bange. Jeg kom så nok tilbage til mit hjem om efteråret, da min ældste søster kom hjem. Hvor lang tid der så gik, før jeg kom det næste sted hen, kan jeg ikke huske, men det var et sted nede i bakkerne. Jeg må jo da have begyndt at gå i skole, jeg tror ikke, jeg har været mere end syv år. Jeg hentede køer hjem, jeg tror nok, der var fire, tog fra, når vi kørte korn ind. Det var sommetider mørkt, så vi skulle se ved en lygte. Konen var rar og gav mig lidt ekstra rødgrød, når jeg havde det hårdt. Manden var missions, vi skulle knæle og bede af og til, og så

var han meget hidsig. Der boede en friskolelærer Haraldsen i nærheden, og han kørte i en gig til skolen, hvis navn jeg ikke kender. Han kom hjem om lørdagen Og kørte igen om søndagen. Så gik kone og børn og drev landbrug.

Fruen skulle være en præstedatter. Børnene var kønne, kraftige, så de har vel haft mad for det meste. Når de havde været i Funder Kro og hente rugbrød, gik de og spiste af det på hjemvejen. Der blev sagt, at når de havde slagtet, fik de snart det spist, men bønderne regnede jo ikke dem, de var jo anderledes. En søn i Amerika blev gift med slagter Eriksens datter i Adelgade, Horsens, og de blev jo meget velhavende, så børnene har sikkert været godt begavet. Men tilbage til min plads, der var vist ikke andre bær i de bakker end revlbær, de små sorte, dem plukkede vi, og konen lavede saft af dem, som hun var meget stolt af. Jeg regner med, jeg var 7 år dengang, så jeg har nok været hjemme om vinteren, da var Maren hjemme, og jeg gik jo i Funder Kirkeby skole. Jeg fulgtes vist med en af naboens piger, Emma. Det var vist den vinter, vi skulkede fra skole en dag. Vi plukkede gulerødder i marken og spiste og var oppe i brugsen og købe slik. Jeg husker ikke, hvor vi havde pengene fra, Emma fik skylden, men det var vist mig, som hittede på det. Jeg fik klø, om Emma fik, ved jeg ikke. - Jeg havde inviteret en pige med hjem til min fødselsdag, Maren var jo godt gal, hun måtte til at smøre mad med æg på til hende, det kunne vi også selv have spist. En gang blev jeg sendt til brugsen med en to-krone i en tændstikæske. Da jeg kom til brugsen, var æsken tom, og jeg måtte gå tilbage med uforrettet sag. Jeg blev imidlertid sendt tilbage for at finde to-kronen. Jeg havde Vaps med, og jeg gik og ledte ved en sten, som jeg var faldet over. Jeg græd naturligvis, men så kom Vaps med to-kronen mellem tænderne, og jeg blev vel nok glad. Vaps var meget klog.

Engang da min stedmor var kommet, skulle jeg hente rent vand i en brønd, hvor der var klart drikkevand. Jeg skulle ligge ned med en stang med en krog på, men så gik denne krog af spanden, og jeg bad til Vorherre om at hjælpe mig, og jeg syntes bestemt, at hanken gik på krogen igen.

Da vi var alene, far var jo gerne til marked, var der nogen, som ville gøre os bange, og min søster fik derfor gerne en veninde til at være hos sig om natten. Når det var henad aften om vinteren, skulle kreaturerne vandes, og vi bar vand til dem fra den brønd, hvor vandet var brunt. Der skulle sommetider slås hul på isen først, det var koldt. Vi blev også undertiden jaget ud, når Maren skulle have gjort rent inde. Vi måtte aldrig gå fastelavn eller brænde Valborg blus. Når det var mørkt, og vi gik ud, kom der sommetider et lys hoppende op fra mosen og dalede ned et andet sted, det kaldte vi lygtemænd.

Næste gang, jeg var ude en sommer, var ved Kristian Jespersen. De havde en lille ejendom, og manden arbejdede på teglværket i Lysbro, der havde konen tjent, før hun blev gift, og der kom et par gange et par meget smukke døtre derfra og besøgte hende. Engang gik jeg med konen og barnevognen tværs over til Silkeborg, hvor jeg ikke havde været før, så det var meget spændende. Undervejs var vi om ad teglværket og inde i køkkenet, der var så stort som et hotelkøkken. Det var syltetid, og der stod store gryder med bær til syltning, kirsebær og blommer. Herskabet så vi ikke, der var et par piger, men kaffe fik vi ikke. Vi tog lidt blommer af træerne, da vi gik, og vi kom da til Silkeborg, som var mig en skuffelse, bare nogle huse, men det var jo da fridag. Når jeg var hjemme, skulle jeg grave kartofler op til grisene, plukke ukrudt til køerne og passe dem. Jeg har nok været 8 år og var der vel en sommer dengang, men kom der senere, da de var flyttet til en anden ejendom.

De første år mine forældre var gift, havde de boet i Skanderup i nærheden af Hammel, Farre og Laasby. Så kom der brev til min far fra nogen, som de havde været, naboer til. De havde hørt, at han var alene med børnene, de ville så tage en af dem, og det blev så mig. Min ældste bror og søster tjente ved Hammel, og da min bror var hjemme en tur, skulle jeg med ham. Vi kørte med dagvogn fra Silkeborg, og vi bedede i en kro, hvor jeg fik en rød sodavand, det var jo spændende. Om han fulgte mig helt dertil, kan jeg ikke huske, men jeg kom der da. Jeg tror nok, at manden var ældre end konen, eller de var gamle begge to. De havde en søn, som havde en gård ved siden af. Han var gift og havde vist børn, desuden var han meget drikfædig, og han og moderen skændtes tit. Det var vel nok modbydeligt. Moderen, som jeg var hos, var i Frelsens Hær, så hun gik til Frelsermøde og kom sent hjem om aftenen, så skulle hun ud at malke. Engang det tog lang tid, sendte manden mig ud at se efter, om hun var faldet i søvn. Jeg gik så ud og sagde: ”Sine, sover du?” Hun blev meget fornærmet. Jeg tror, manden var rar nok. Jeg gik og gravede hele tiden i en forsømt have og stak tidsler i kornet. Jeg var også med til at tage kartofler op af en kule, som var gravet ned i jorden, før der skulle sættes kartofler om foråret.

Jeg kan ikke huske, vi fik andet end ostemad og mælk, både hvor jeg var og hos sønnen. Konen, hos hvem jeg var, lavede sommetider god mad og kager, men det blev båret i byen, jeg tror ikke, vi fik noget af det.

Jeg gik i skole i noget, som hed Holmstol, hvad tøj jeg havde på, kan jeg ikke huske, men mit krøllede hår blev friseret fuldstændig stramt i to dele. Vorherre havde ikke krøller, så skulle jeg heller ikke have det, sagde hun. Om jeg lærte noget i skolen, ved jeg ikke. Det var en mærkelig lærer. Han tog pigebørnene på skødet og lavede sjov med dem. Jeg var da også oppe hos ham engang, for jeg har siden tænkt på, om han var uterlig, men det tror jeg nu ikke. Han havde en fin, sart kone og børn. Forneden i klassen sad børnene fra fattighuset, dem var der ingen, som tog sig af, de var der bare og så ”nolle” ud. Jeg har nok ikke været hos de folk i ret lang tid, da manden og en fremmed gravede tørv, og jeg gik hen til dem med middagsmad, enten grød eller pandekager. Hvordan jeg kunne finde, hvor de var, forstår jeg ikke, det var vist i Gern bakker, der var en vandmølle i nærheden. Engang havde jeg bud til en familie, Bom boede ved en bæk, de var vist meget fattige og havde mange børn. De spiste gule ærter med små fisk til, jeg tænkte på, om de var fanget i bækken.

Men en dag jeg var ene hjemme, kom min ældste bror og søster på besøg, og de syntes ikke, jeg havde det godt. De gik rundt og kiggede i stuerne, hvor konen havde sit garn hængende, og skrev lidt på de støvede borde. Det kan min søster ikke huske, skønt hun er 8 år ældre end jeg. Hun havde en rødtribet nederdel på og en lyserød bluse med pufærmer og blondekrave. Hvad min bror havde på, lagde jeg ikke mærke til det har sikkert ikke interesseret mig. De skrev så hjem til far, at de syntes, jeg skulle hjem. Far skrev så efter mig, hvad min stedmor sikkert ikke har syntes om. Om jeg var med dagvognen til Silkeborg, kan jeg ikke huske, men jeg var inde i en fin, ren stue, og jeg fik kaffe med horn til, det har sikkert været Frelsens Hærs lokale. Om far hentede mig, kan jeg heller ikke huske. Konen, jeg havde været hos, havde givet mig et brev med hjem, for hun var jo meget fornærmet over, at de skrev efter mig. Det brev turde jeg ikke give dem hjemme, jeg troede, der stod noget ondt om mig deri. Jeg smed det bag ved sengen, der fandt min stedmor det længe efter, hun var selvfølgelig gal over at have mig hjemme igen.

Da min stedmor kom, blev vores mælkekammer lavet om til os børn at være i. Der blev sat et par sengesteder op, et bord og et par stole, og så lavede far et spisekammer et andet sted. Det var ikke lækkerier, vi fik at spise. Når vi fik mælkebrød, ragede hun alt imellem hinanden af spisekammerbordet, og mælken, som kom på, var undertiden lyserød og sur. Engang vi fik vandgrød, halede en af mine brødre en sort strømpe op af grøden, og engang jeg kom fra skole og fik sulevælling, tror jeg nok, der var en frø imellem. Når jeg gik i skole, fik jeg jo mad med, der var der pølse på, og det spiste jeg på vej til skole. Jeg havde en halvkusine i skolen, af hende fik jeg et stykke, når hun havde noget tilovers. Da jeg var hos Kristian Jespersen, fik jeg tit hønsekød på min mad, så byttede jeg og fik noget andet. Min stedmor kunne ikke lave mad, jeg har aldrig smagt noget, der var godt tillavet af hende, hverken som barn eller voksen. Jeg tør roligt sige, at hun ødelagde al den kød og fisk, far kom hjem med fra byen, ja, jeg var også med til at ødelægge noget, engang far og stedmor var i byen, og jeg vidste, der var et stykke torsk, som skulle koges. Jeg fik ild på det gamle komfur og satte en gryde over med torsk og vand. Ilden brændte langsomt, så det blev til torskesuppe. Jeg fik så mange skænd, så jeg tænkte på at gå i brønden, da jeg skulle ned efter vand. - Far tog mig da lidt i forsvar. Det var selvfølgelig ærgerligt, men jeg har vist ikke været mere end en 7-8 år. Jeg har jo nok været hjemme lidt om vinteren indtil tiårsalderen. Engang sendte min stedmor mig i skoven at hente grønt til at binde kranse af, der har mindst været ½ mil, og jeg var slet ikke kendt med vejen eller skoven. Hun har vist taget ved lære af Snehvides onde stedmor. Jeg fandt da skoven og fandt også en kristtjørn, den har Vorherre vist ladet skyde op med det samme, så jeg kom da hjem med grønt. Far blev forbavset, men min stedmor undskyldte sig med, at det var blot meningen, at jeg skulle hente enebær i bakkerne.

Engang skulle jeg til Silkeborg og have en veksler fornyet, jeg kan ikke huske, om jeg havde penge med, men jeg skulle gå ind på Kafé Røde Lygte, så skulle han ordne det i banken, og jeg fik kaffe imens.

Når jeg var hjemme og den første gang, jeg var hos Kr. Jespersens, gik jeg i skole i Funder Kirkeby, hvor Georgsen var lærer. Han var ungarl, og jeg har aldrig set, at han har straffet nogen, hverken drenge eller piger. Senere kom Kristiansen, han gav mig et klask på øret, engang jeg diskuterede og sagde: "Det er søreme ikke sandt!" Jeg syntes ikke, det var slemt, men han har nok syntes, jeg var for kæphøj. Når vi legede på legepladsen, var det jo gerne runddans, og når der var is på legepladsen, gled vi derpå. Desuden skrev vi gækkebreve til hinanden sidst på vinteren, de blev pyntet med kulørte sløjfer af silkepapir, og så skrev vi små gækkevers med en gæk i og lagde den ubemærket i en bog. Og fik man selv et gækkebrev, skulle man jo gætte, hvem det var fra. Navnet skrev man med prikker. Når mine ældste søskende var hjemme, legede vi sammen, spillede pind, drev so i hul, 2 mand frem for en enke o.s.v.

Engang før min stedmor kom, var der en kone, som gerne ville have mig med sig hjem, Jeg syntes nok, Maren og de andre var lidt skeptiske, men jeg ville da godt med. Hun boede langt ude på heden, hvordan huset så ud, kan jeg ikke huske, men der var meget snavset. Der var en dreng hjemme. Konen gik ud og plantede, det var jo nok, dengang de store plantager blev til. Konen var sikkert meget rar, skønt der var meget uordentligt, og høns og kyllinger gik inde i stuen, blev børnene, som var vokset op der, meget ordentlige og stabile mennesker, men jeg blev drillet meget, da jeg kom hjem, hvordan husker jeg ikke. Konen, drengen og jeg sov i samme seng.

Den næste plads, jeg fik, var hos en ældre ungkarl og hans moder, som næsten var blind af stær. Sønnen var meget drikfældig. Mit arbejde der var vel som de andre steder, passe køer og hvad man ellers kan udrette, når man er 9 år. Det har vel nok været meget snavset inde. Jeg havde selv mit kammer, sengen var vist god nok. Mandens far havde været snedker, så der var et pænt stuehus og vist også lidt pænt indbo, men ingen til at holde det i orden. Den gamle kone havde også en datter, som var gift og havde en gård i Asklev. De var der engang og havde en ung søn, som var lærer og forlovet. Jeg skulle kalde på de unge, som skulle ind og have kaffe, De var gået ind i en tilgroet have, som hørte til, jeg måtte kalde flere gange, da de var så optaget af at kærtegne hinanden, at de ikke hørte mig. Den gamle kone kom senere til den datter. Jeg kom jo til at tjene lige i nærheden, efter jeg var flyttet derfra. Det bedste der var den tilgroede have, hvor der var megen dejlig frugt, som jeg forsynede mig rigeligt af, vist også efter jeg var kommet til naboen. Jeg benyttede mig af, at konen ikke kunne se. Da jeg kom derfra, fik de en dreng, som manden havde uden for ægteskab. Drengen havde indtil da haft en god plejemoder, som ikke var glad for, at han skulle til den drikfældige far, men han gjorde ingen ondt. Plejemoderen blev dog ved med at tage sig af drengen. Der var heller ingen, som gjorde mig noget ondt, men det har vel nok været sløjt med renligheden og med at holde mig tøj i orden, jeg har vist ikke været mere end 9 år. Da jeg senere kom til at tjene hos naboen, var den gamle kone rejst, og han havde fået en husbestyrerinde. Det var en, der ikke kunne klare sig i tilværelsen. Hun havde en lille pige og fik senere endnu en sammen med manden. Hun ville vist gerne giftes med ham, men jeg tror ikke, de blev det. Det kunne vel have hjulpet på dem begge, hvis han havde sørget for at hun havde fået lidt tøj, løn har hun sikkert ikke fået. Jeg tror nok, at han var økonomisk godt nok stillet, selv om han var fuld næsten altid. Jeg kan ikke huske, om min stedmor eller andre hjemmefra kom og så mit tøj efter i den tid, jeg var der, eller hvordan den gamle lavede maden. Engang vi fik flæsk, syntes jeg, det smagte godt.

Da jeg så kom derfra, kom jeg til Kristian Jespersen, hvor jeg før havde været, og som nu havde fået en stor ejendom i nærheden af, hvor jeg var. Manden gik endnu på teglværket om dagen og arbejdede på marken om aftenen. Han gik til og fra sit arbejde og fik det vel nok hårdt der. Konen var blevet meget ondskabsfuld, og der var flere børn, så der var jo ikke tid til at tage sig af mig med tøj og renlighed. Min stedmor kom engang imellem med lidt tøj, som havde været hendes datters. Når jeg gik i marken og kunne se børn gå langt borte i bakkene, var jeg bange for, det var mine mindre søskende, som skulle over til mig og var gået vild. Jeg arbejdede i marken, til 10-toget kom, og jeg var så træt, at jeg var lige ved at falde om. Børnene havde haft min seng at lege med, så lagener og alt sengetøjet var fyldt med jord og sand, og det måtte jeg først have rystet af inden jeg kunne komme i seng.

Engang fik jeg næseblod om natten, så hele sengen var fyldt med blod, så jeg gik og var dårlig hele sommeren. Når jeg tog fra på loftet af korn og hø, var jeg lige ved at besvime og måtte ud med det samme. Jeg tror nok, at jeg tyndede alle roerne og lugede dem, og det var med at kravle på knæene. Jeg var helt berømt for at tynde roer, så der var andre af naboerne, som ville have mig, men jeg kunne jo kun være et sted. I præmie fik jeg lov til at komme med Funder Kirkeby skole på udflugt. Hvor jeg fik penge fra, husker jeg ikke. Jeg regner med, at jeg også havde været med min egen skole, som jo var Gessø. Jeg har nok set farlig ud til daglig, for når håndværkerne, som var ved at mure noget om, så mig i mit bedste tøj (min stedsøsters aflagte), kunne de næsten ikke kende mig. Jeg havde jo heller ikke tid til selv at holde mit tøj og mig selv ren og i orden. Når vi var i tørvemosen, tog jeg en klat brun sæbe

med og vaskede mit hår i en tørvegrav. Mit lyse hår må da være blevet lidt mørktonet uden frisørens hjælp! Markerne til ejendomme var meget bakket. Et sted gik der en kløft ned i jorden, som var beplantet, og der fandt jeg en lille bregne, som også var grøn om vinteren, og i et hjørne af marken, (vist en lergrav) som ikke var dyrket, var der skovjordbær, det eneste sted jeg har fundet dem som barn. Jeg tror nok, jeg var i den plads også om vinteren. Det var det år, der var julestorm. Vi havde julefremmede, og de måtte blive der om natten. Oppe højt på Funder Bakke brændte der et lille hus, som vist var beboet af en landpost. Det kunne ses langt bort, fordi det lå så højt.

Andet, som jeg kan huske, var, at vi havde en dejlig hund, som hed trofast. Den havde en køn gul farve, var langhåret med en mørk skilning over nakken og meget klog. Når jeg var ene med børnene, og der kom en fremmed, satte den forbenene på skuldrene af den fremmede, indtil jeg kaldte på den, og når vi var i marken om høsten, og børnene sad i læ ved noget korn, lagde hunden sig foran dem og passede på dem.

Da jeg så var en lo-11 år, kom jeg hen til Jens Sørensens at tjene. Han havde haft den ejendom, hvor jeg var hos Kristian Jespersen, men havde solgt den til en søn, men hverken han eller konen egnede sig til landbrug. Konen drak for meget sød mælk, så hun blev meget tyk og tabte sig først, da de solgte ejendommen til Kristian Jespersen og flyttede om i et lille hus ved Funder stien, og manden arbejdede ved banen. Jespersens kone sendte mig et par gange ned med et par kålrabi og en flaske mælk. Jeg har hørt, at Kristian Jespersen skulle leve endnu, han må så være nogen og halvfems, så der må være noget om, at der er ingen, der dør af arbejde, for da jeg var der, arbejdede han både dag og nat.

Jens Sørensens var ældre mennesker, hvis børn var voksne, og var gift anden gang. De drev en ejendom, som hørte til skoven. Ejeren var en storkøbmand i Silkeborg, som købte skovstykker, når bønderne ikke havde råd til at beholde dem. Jens Sørensen passede skoven, samtidig med at han drev ejendommen. De havde en und mand på ca. 17 år til hjælp, og jeg skulle hjælpe til med alt både ude og inde. Men fra de 3 år, jeg var der, har jeg ingen dårlige minder. Jeg syntes, alt var så hjemligt. Kirstine, som konen hed, skylder jeg meget. Den løn, jeg skulle have, købte hun tøj for og syede til mig, så jeg kom til at se ordentlig ud. Den første dag, jeg var der, bagte konen småkager, og hun gav mig nogle, jeg var helt rørt. Jeg syntes, der var så pænt. Til daglig sad vi, hvor de sov i en dobbeltseng. Desuden var der bord og stole, for vi spiste der, samt en dragkiste og lidt spilleværk, som herskabet fra Silkeborg var kommet med. En lirekasse havde Jens Sørensen også og en anden spillemaskine, det interesserede mig egentlig ikke. I den anden stue var der chatol med klap, chaiselongue med et spejl over, bord og stole, røde gardiner om vinteren og hvide om sommeren samt et lille bord ved vinduet, hvor vi spiste om sommeren, når vi ikke fyrede i kakkelovnen. Desuden var der et kammer, hvor jeg sov, og der stod en opredt gæsteseng, der var hvid. Der var murstensgulve, fordi der var svamp i huset. Desuden var der selvfølgelig køkken og spisekammer. Til bygningen var der en fløj med nogle stuer, gang og køkken til brug for herskabet, når de kom med gæster om sommeren. Når det var udelukkende herrer, kom der mad fra hotellet, og fra køkkenet, når fru og damer var med, og så var kokkepigen sommetider med til at rette an. Der var også en ældre pige i nærheden, som kom og hjalp til. Det var vel nok mad, hvad enten det så var fra hotel eller køkken. Hummer, kyllinger, unge ænder i oliven, slikasparges og meget andet godt, og jeg syntes jo da, det var meget spændende.

Jeg pyntede mig så godt, jeg kunne, om søndagen, særlig når der var fremmede. Til daglig havde jeg mit hår flettet, men om søndagen lod jeg det hænge løst, hvad jeg syntes var fint, men Kirstine sagde: ". Man kan ikke være bekendt at have dig i køkkenet med det hår. Men vi havde jo det hele at holde rent.

Om lørdagen var Jens og Kirstine gerne i Silkeborg med frugt og bær, jeg havde plukket i skoven. Så gjorde jeg huset rent. Gulvene i herskabets lejlighed blev vasket i skummet mælk, hvorved de blev blanke. Det udvendige skulle jo også passes. Den unge mand malkede vistnok flere køer, men der blev da tid til at plukke kirsebær også. Vi havde megen bær og frugt, som jeg da sørgede for at få min del af. Jeg har aldrig smagt så dejlige moreller som der. Der blev endda sagt, at det var dårlig jord med ael under. Jeg kan ikke huske, at Kirstine har skældt mig slemt ud nogensinde. Jens brummede jo nok sommetider, men så tog hun mig gerne i forsvar. Han var så selvglad og pralende, men han sagde, han kunne så godt lide mig. Vi diskuterede historie og geografi, hvad jeg var meget optaget af, og han læste også nogle af de bøger, som jeg lånte i skolen, det var "Kong Salomons Miner"? "Tusind og een nat", "Gøngenhøvdingen" og Ingemanns Romaner, som jeg ikke kan huske et pluk af, samt "Venneløs og frændeløs". Jeg gik i Gedsø skole. Jeg tror nok, det var en god skole, som gik for at være lidt frisindet. Vi sad imellem hinanden, både piger og drenge. Læreren forklarede altid lektien først. Når jeg så læste det over 2 gange, kunne jeg det altid, når jeg da havde tid til at læse. Jeg kunne ikke forstå, når jeg gik om efter en skolekammerat, at hun så skulle til at læse over på det, lige før vi gik. Det var værre med de store regnestykker, det var ikke altid let at komme efter, så gik det bedre med hovedregning. Når vi legede i frikvarteret, spillede også pigerne langbold, hvad jeg ikke kom rigtig efter. Om vinteren, når det var dårligt vejr, havde vi piger hækletøj med i frikvarteret. Det var rare børn, både piger og drenge, men der var en dreng, som vi alle pinte og plagede, jeg ved ikke hvorfor. Bare jeg da havde været så klog og holdt mig tilbage, men sådan er børn vel gerne. Jeg kan ikke forstå, at læreren ikke tog affære, han kunne jo nemt have forhindret det. Da drengen skulle i en anden skole, hvad han jo var glad for, tog læreren endda vores parti. Der var også lidt syskole efter den sædvanlige skoletid. Lærerfruen underviste, men det måtte jeg ikke tage del i for Kirstine, det skulle hun nok lære mig. Gymnastik havde vi i forsamlingshuset henne i skovkanten. Jeg tror nok, jeg fik en blå lærredsdragt med hvide bånd som besætning ligesom de andre. Jeg var ikke nogen særlig god gymnast.

Jeg skulle jo gennem skoven, når jeg skulle i skole, og der gik jo flere veje. Skulle jeg gå en af de nærmeste, havde jeg ingen at følges med, ja, der var jo en dreng, men så blev der sagt, at vi var kærester, så det kunne jo ikke gå. Nedenfor skoven var der lidt lyng, og en dag lå der en stor hugorm i hjulsporet, hvorfor jeg en tid gik en anden vej. Engang lå der et lille råkid under et bøgetræ. Jeg kunne ikke se det, før jeg kom helt hen til det, så det sprang op. Dets farve faldt sammen med løvet i skovbunden. Hvor der var et kildevæld, var der en sti, hvor dyrene gik for at drikke. I den tid de var fredet, kunne man se en 5-6 dyr gå og græsse på marken uden for skoven. Når jeg gik fra skole, fulgtes jeg gerne med mine kammerater ad vejen uden for skolen om ved forsamlingshuset og igennem skoven efter Silkeborg. Vi gik og legede i skoven, indtil vi kom til det store træ, så skulle jeg gå fra. Det må have taget nogen tid, men jeg kan ikke huske, at jeg fik skænd, når jeg kom hjem.

Imens jeg er ved skolen, må jeg hellere fortælle om udflugten og juletræet. Vi kørte til udflugt med hestevogn, jeg tror ikke, vi var med banen i den tid, jeg var der. Og juletræet var på den korteste dag i året. Vi gav læreren en 25-øre, så holdt han juletræ med kaffe for børnene

og de forældre, der kom med. Så var der et par gårdmændsdøtre, som hjalp os med sanglege, og bagefter var der rigtig bal. Jeg glædede mig vel nok dertil, og jeg syntes, jeg var fin, når jeg gik i min stedsøsters aflagte halvlange blå nederdel og en tærnet bluse, indtil Kirstine fik syet en blå kjole med hvide slidser og i prinsessefacon, som jeg havde til pæn, indtil jeg blev konfirmeret. Jeg kan ikke forstå, at jeg turde gå alene fra det store træ og hjem så sent, når juletræsfesten var forbi, og jeg skulle tilbage til min plads.

Vi boede jo så smukt. Markerne gik lige op til skoven, og ejendommen lå lige op ad et hegn og med have til begge sider, når vi gik op mod indgangen, der var så bred, at hår herskabet kom kørende, kørte kuskene lige om en plæne og holdt foran. Ud for herskabets lejlighed var der en lille have med en rosenhæk omkring og dør ind til lejligheden. Der kunne de så rigtig muntre sig, særlig når det var udelukkende herrer. De passede nok på, at jeg ikke var alt for nær ved, for deres spas passede ikke altid så godt for en stor skoletøs. Omegnens beboere var jo meget forargede, de havde en anden måde at more sig på, og der blev sommetider holdt lidt grin med Jens Sørensen. Han var jo inde hos dem og sad til bords og spise af de fine sager. Alligevel kom han ud i køkkenet og sagde: "Læg lige det hen til mig!" Jeg synes, han skulle have spurgt: "Er der nu noget til jer?" Jeg kan ikke forstå, vi kunne få alt i orden til om søndagen, men den unge mand, vi havde, har jo nok hjulpet os. Alt var revet og fint.

Ja, ellers hjalp jeg jo til med alt, kreaturer, mark og hus, tørvemose og eng, men jeg tror nok, at Kirstine sørgede for, det ikke blev alt for strengt for mig. Engang havde jeg fået så mange myggestik i tørvemosen, at jeg måtte holde sengen nogle dage, men det gik da over uden lægens hjælp. Om sommeren sov vi til middag, jeg hentede mejerispanden på en trillebør først. Så var jeg sommetider et smut inde i naboens have (der havde jeg jo også tjent), hvor jeg vidste, at deres pærer og blommer var særlig gode, når de var modne. Jeg vidste jo, at den gamle kone ikke kunne se. Der blev også klaget til Jens og Kirstine, men de sagde, at det kunne da ikke passe, vi havde da selv frugt nok. Der var jo også tid til at gå rundt i vores egen frugthave i middagsstunden, sommetider kunne jeg nå at gå ned til Funder å og bade. Der var stærk strøm, så jeg måtte holde i et elletræ. Det skete, at jeg havde fået utøj i skolen, så gik jeg ned i mosen og badede og vaskede mit linned og tog rent på.

Om vinteraftenerne skulle jeg karte, så spandt konen, når vi så skulle malke, skulle jeg malke en ko og var så fri. Derefter skyndte jeg mig ind og kom kamferbrændevin i mit hår. Det troede jeg var godt. De gamle kunne lugte det, når de kom ind, så manden holdt forhør over, hvad jeg fejlede, men Kirstine lod som ingenting. Jeg tror, hun var alt for klog. Jeg skulle også hjælpe til at malke om morgenen, men en søndag morgen kaldte hun ikke på mig, så jeg kunne ligge i sengen og høre, hun lavede kaffe, da de var færdige med at malke, det nød jeg vel nok.

Jeg kom til fødselsdag hos en 3-4 af mine skoleveninder, så morede vi os. Der var gerne bundet en vognfjæl op i loen til at slynge med. Det var jo om søndag eftermiddag, og jeg var rigtig pyntet i den blå kjole og drengemat, som Kirstine havde taget båndet af og sat i en roset på den ene side. Det var vist også drengesko, som var købt hos marskandiser Poul Hansen i Silkeborg. En hvid perlekrans havde jeg købt, men den sad så stramt om halsen, at jeg fik kvalme og måtte tage den af, men vi morede os godt. Jeg kan ikke huske, om vi fik kaffe eller chokolade, men vi fik smørrebrød om aftenen, inden vi gik hjem. Jeg fik også lov af Jens og Kirstine at holde fødselsdag engang, og vi havde det og så dejligt, vi legede i skoven. Min søster Maren var også at besøge mig den dag, men da gæsterne var gået, fik jeg at vide, at det

kunne ikke tillades mere. En anden fødselsdag havde jeg taget en veninde med mig hjem til mit hjem en søndag, men jeg fik også at vide af min stedmor, at det skulle jeg ikke gentage. Jeg må vist også have haft lidt storhedsnykker.

Foruden de store kreaturer havde vi også får, de var tøjret to og to sammen. Når det var regnvejr, var tøjret tit filtret sammen, så det var slemt at få i orden, og vædderen gav en et ordentligt puf, når man vendte bagen til. De stod ude om natten, så skulle de flyttes om aftenen, når vi var færdige med alt arbejdet, så det var sommetider ved at blive mørkt. Når jeg så skulle igennem skoven, var jeg ikke så glad. En aften jeg gik op for at flytte fårene, stod der en grævling i hindbærrene. Den kiggede på mig, og så luntede den af. Jeg blev bange og løb en anden vej hjem. Det var morsomt om foråret at se de små lam løbe kåde omkring, det var værre om efteråret og også om foråret, når fårene skulle vaskes og klippes. En stor balje blev fyldt med vand, hvori vi så skulle holde dem, samtidig med at vi vaskede dem. De blev skyllet med en spand vand, når de var kommet op af karret. Når de var blevet tørre, skulle de klippes. Benene blev bundet sammen, og de lå på siden, jeg skulle holde dem, mens konen klippede.

Ellers var der jo nok at rive i sommeren igennem, roer, høst samt roer og kartofler om efteråret, Jeg så ikke ret meget til dem derhjemme, men far var der engang for at købe en ko. Den ville stange lidt, så jeg var glad for, at den kom væk. Jens Sørensen sagde også til far, at den ville stange lidt, men det ville far ikke, høre noget om, den skulle købes re'le og sælges re'le. Når jeg undertiden gik i byen og kom om ved far, fik jeg altid en 25-øre. Ellers klarede jeg mine lommepenge ved at stå tidligt op de dage, efter at herskabet havde været der om søndagen. De spillede klink, og hvis det så havde regnet om natten, kunne jeg finde mange mønter. De blev vist mest brugt til slik, når jeg var på skovtur eller til marked. Een gang blev det bestemt, at vi skulle til Salten marked, og jeg glædede mig rigtig. Jeg havde fået kørerne bundet ind, og alt var i orden, men så blev det vist regnvejr, og det blev ikke til noget. Det ærgrer mig endnu. De gamle ville gerne ud at rejse. Når vi var ovre høst, var de gerne ude at rejse en uge. Kirstine havde familie nede ved Odder. Engang de lige var færdige til at gå til stationen klædt i overtøj, Kirstine med kapothat og det hele, sagde hun: Åh, nu glemte' a sku at få mine bovser på!" - Så var den unge mand og jeg jo alene. Jeg kan ellers ikke huske, hvad vi måtte få at spise, men jeg havde bagt pandekager en dag, og det fortalte jeg stolt, da de kom hjem. Men så hørte jeg, de talte sammen. Jens syntes, det var uhørt dristigt af mig, det kunne en ældre pige ikke, engang tillade sig, men Kirstine sagde bare: "Nå, hem!"

Engang ved efterårstid havde en ko revet sig løs på marken, og jeg kunne ikke finde tøjret. Jeg fik skældud af Jens, så jeg måtte ud at lede efter det, og jeg fandt det, men jeg var smækfornærmet, gik ind på mit kammer og ville ingen aftensmad have. Så mente jeg, at jeg straffede dem hårdt. Jeg hørte gennem væggen, at Kirstine skældte ham ud, fordi han havde været så striks, og det var jo vand på min mølle.

På mit kammer stod en gæsteseng, der var jo voksne døtre, som kom på besøg. Jeg syntes det var sjovt, at de sov i samme kammer, de talte jo med mig om deres kærester, og det syntes jeg var spændende. Når det var Jens' fødselsdag, kom alle hans børn på besøg, nogen af dem var dygtige, to af dem var småt begavede, og den ene af dem var hjemme en tid, mens jeg var der. Den anden var gift, og hans kone var endnu dårligere. De havde mange børn, Kirstine købte rester, som hun sad og syede tøj til børnene af. Jens sagde, at det ikke kunne betale sig, det blev jo bare smidt hen, når det blev snavset,

En anden søn var gårdmand i Lindal, så de kom kørende med flotte heste og hed Skov i stedet for Sørensen. En anden søn arbejdede i gårdene og i skoven. Kirstine holdt da hans tøj i orden, og han blev budt ind til herskabet, når Krap var ene, men han sagde, at det holdt han sig for god til. Men han fik da vist Jens Sørensens plads, da de blev for gamle. Det varede dog ikke ret længe.

På landet kom der sommetider uventet besøg af en nabofamilie ved aftenstid. Så rettede man an på bordet, hvad man havde i spisekammeret, og det kunne være hyggeligt, når det var velsete folk. Men det kunne jo også ske, at det var nogen, som folk ikke var så glade for, der benyttede sig af denne skik til at få gratis mad, og så var tonen nok lidt stram, og man ventede bare på, at de skulle gå igen.

Om efteråret skulle jeg have køerne i skoven, hvor der var lidt græs. De skulle jo gå løse, men jeg stak gerne tøjrælen i jorden, ellers kunne en jo brase gennem trætykningen. Det var ikke let med en 4 kør, men jeg skulle passe på, at tøjret ikke blev snoet om de små træer, som derved blev ødelagt, og det fik Jens Sørensen jo at se. Undertiden plukkede jeg bær samtidig, eller jeg havde hækletøj med. Det kunne være trist en hel eftermiddag. Jeg skulle se på himlen, når jeg skulle hjem.

Herskabet i Silkeborg havde købt mer skov mellem Rerstrup og Torsø, der lå et par huse med lidt mark til, og der skulle vi så høste. Der var også en tørvemose, hvor vi skar tørv. Det var nu træls at gå den lange vej hen og hjem om aftenen. I et af husene boede der en træsko- mand, som sammen med en voksen søn lavede træsko og kørte dem på trillebør om til Funder st. De havde kør, som småpigerne passede i skoven. Køerne havde klokker på, så pigerne kunne høre dem. Det var de småpiger, som jeg gik i skole sammen med. De sad altid forneden og kom ikke længere, men de var rene og pæne. Den voksne søn var pæn og kom sammen med de andre unge i forsamlingshuset. En voksen søster til dem virkede også stillestående.

En aften, jeg gik hjem, mærkede jeg en vidunderlig duft, det var kaprifolier, som ikke syner af meget, men dufter herligt. Torsø skilte den private skov fra statsskoven. Når jeg gik hjem, kom jeg om ved Gedsø savværk, hvor der vist er sommerrestaurant nu og også bygget mange villaer.

Vi havde også lejet et engskifte ved Ørnsø og vest for Funder, hvor der dengang var begyndt med fiskedamme, men vi kørte til Ørnsø, så det var rigtig rart. Engene er vist nu omtrent alle lavet om til kornmarker. Om efteråret holdt beboerne lidt høstgilde i forsamlingshuset. De havde vist smørrebrød med, og vi har vel fået lavet kaffe deroppe. Jeg skulle ordne noget først, så jeg skulle komme senere. Først var jeg oppe på loftet efter æbler og pærer, som jeg spiste så mange af, at jeg blev lidt bleg, og de syntes, jeg så syg ud. Kirstine sagde, at jeg havde vist også haft det for strengt, og jeg havde lidt dårlig samvittighed. Der var jo også dans, men der var vist mest voksne, så jeg fik ikke så meget ud af det. Jeg syntes også, jeg var for stor til at danse med pigerne.

Nu har jeg vist fortalt det meste om, hvordan det foregik hos os. Nu vil jeg blot fortælle om, hvad vi spiste. Vi slagtede en gris om året. Når de var i Silkeborg, købte de sommetider til hestebøf, som vi så fik om aftenen, når de kom hjem. Jeg syntes altid, det var ungt og fint. Sommetider købte Kirstine et kviehoved, som blev parteret og sat i en balje vand. De fineste

stykker blev der kogt suppe på, og hjernen blev også spist. Den blev dyppet i mel, peber og salt og stegt på panden. Jeg syntes, det smagte godt. Men engang vi var i kirke i Brande (et anneks til Tem, ikke det store Brande), var der en fremmed præst til at prædike. Ham inviterede de med hjem og trakterede med opvarmet hovedkød. Det syntes jeg ikke var så godt. Jeg syntes, hun skulle have serveret spegeskinke og rørag, som hun serverede for herr Krap, når han kom alene og overnattede. Jeg syntes, alt blev ordnet godt, når de havde slagtet grisen om efteråret. Det, der skulle røges, røgede Kirstine selv i bageovnen, og det var fint. Om middagen fik vi bare en ret, men om morgenen fik vi sommetider lidt flæsk med æbler i den tid, eller også noget fra hovedet. Når der var frugt og bær, gik jeg og spiste af det og tog noget med i marken. Juleaften var en skuffelse, vi fik bare lidt kold ribben og stuvede kartofler og ingen gaver, men de andre juledage var rigtig hyggelige. Vi havde gerne pyntet med grønt fra skoven, og hasselnødder var der jo nok af. Vi havde også kage, men helt fra barn af har jeg ikke brudt mig så meget om kage, en nogenlunde frisk gærkage har jeg der imod altid kunnet lide. Jens og Kirstine sagde jo, at jeg var lidt kræsen, jeg så alting godt an, før jeg puttede det i munden, men jeg tror nu ikke, det var så slemt. Nogle af de voksne børn kom hjem i julen, og jeg var vel også hjemme hos mine forældre. Der har vel nok også været nogle af mine søskende hjemme, men der var aldrig hyggeligt hos min stedmor. Jens Sørensens datter Janne og hendes mand besøgte jeg også samtidig, de var flinke, og der var en pige på min alder. Om jeg var væk i en eller to dage, kan jeg ikke huske, det har jo været en lang vej, men det tænkte man ikke på den gang.

Ved pinsetid gik jeg også helt til Sinding, hvor mine store søskende havde plads. En enkelt gang kørte jeg med Jens og Kirstine, det har vel været til Silkeborg. Vi kørte gennem Funder by, hvor de talte med nogen. Konen spurgte: ”Hvis er da den lille pige, I har med, så køn hun er?” ”Ja,” sagde Kirstine, ”hun ser jo godt nok ud både i kød og i klæder!” Hun mente nok ikke, jeg havde godt af for megen smiger. Ja, jeg synes, jeg har meget at takke Kirstine for, men på et punkt ikke, at synge ligger ikke til familien. Min mor sad og nynnede ved rokken, når hun spandt, min far sang denne vrøvlevise: Nå vil a ta og skryv te dæ, bette Tommes, di brev hå a fåt, å nå ska do få svar!- I skolen sagde læreren, at jeg godt kunne synge, når jeg gjorde mig lidt umage, så jeg sang jo hjemme ved mit arbejde. Det har jo nok lydt lidt dramatisk, så lo Kirstine af mig med det resultat, at jeg aldrig har turdet synge siden, ikke engang i julen ved vores eget juletræ. Kun når jeg var helt alene, har jeg brugt min stemme lidt. Jeg tror nok, at jeg har kunnet synge lidt sammen med andre. Når Kirstine selv ville prøve at synge, var det, som når hun talte, så jeg tror nok, jeg havde lidt stemme, men jeg kan jo sige som Kaj Munk: Hvis jeg kunne synge, ville jeg nok skråle altid. Det kan jo være, det er godt, jeg blev bremset i tide.

Så kom jo den tid, at jeg skulle gå til præst eller konfirmationsforberedelse. Vi hørte jo til Them, men der var langt og koldt at gå over de bakker, så jeg fik lov at gå til Silkeborg i stedet. Der var to piger mere fra vor skole, den ene havde plads på Gedsø savværk, hendes navn kan jeg ikke huske, og en anden fra Funderholme, hun hed Inger. Vi tre fulgtes ad om igennem skoven forbi vandkuranstalten. Jeg gik om og tog Inger med, så jeg syntes, vi fulgtes ad alle tre, og vi havde det vældig sjovt hen og hjem. I Silkeborg gik vi undertiden på besøg. Inger havde en tante, og min bror Jacob havde plads hos dyrlæge Kruse, så ham besøgte jeg på hans værelse. Jeg var også henne at købe slik i Firkløveret, der fik man meget for pengene, Jeg havde min bedste kjole på til præst, og Kirstine havde købt et atlaskes slag og syet en matroshue af en rest fra et underskørt. Jeg tror ikke, jeg ellers har haft overtøj, men en

matros hue gik jeg med om vinteren og drenge stråhat om sommeren. En dreng, som jeg kom om ved, når jeg gik om ad Inger, havde sagt, at jeg da nok var en gårdmandsdatter, så fin var jeg. Inger har da nok haft frakke på, men jeg kan ikke huske det. Præsten, vi gik hos, var pastor Viberg, en gammel grundtvigiansk præst) men ham havde jeg nu hverken godt eller dårligt ud af. Om hans konfirmation kan jeg heller ikke huske noget, jeg har nok været optaget af alt andet.

Da jeg en dag gik hjem efter at have været til præst, kom Jens Sørensens søster, der var døvstum og boede på fattiggården i Silkeborg. Hun var vist til begravelse med en fra fattiggården. Hun kunne altså kende mig og troede, jeg også var til begravelse, det var uhyggeligt. Hun havde været hos os på ferie et par dage engang imellem, hun var net klædt, og jeg tror, hun var klog nok.

Der var også en ung mand og pige på min alder på ferie engang imellem, de var børn af Jens Sørensens ældste datter, som var død. Deres far var post, ham kunne Jens Sørensen ikke lide, men jeg tror da nok, han tog sig godt af børnene. Sønnen skulle tage præliminæreksamen. Pigen hed Emma og blev senere gift med en skrædder i Horsens, men jeg har ikke truffet hende.

Så gik tiden jo, og vi tre piger skulle snart konfirmeres. Vi gik jo og drøftede, hvordan vores tøj skulle syes. Kirstine havde indtil da syet mit tøj, men nu skulle jeg da til en sypige. Sommeren før, engang der var herreselskab, altså herskabet fra Silkeborg, havde de givet mig 7 kr. Så havde jeg dem mere til mit tøj. Det kunne Jens og Kirstine ikke tåle, det var en nåde, at jeg måtte beholde dem. Det syntes jeg vel nok var småligt, når de ellers sagde, de var så glade for mig. Nå, men for de 7 kr. blev købt grønt net tøj, som blev syet i nederdel og jakke, og dertil en rødmønstret bluse. Og så var jeg selv alene nede på Hammers Klædefabriks Udsalg og købe sort klæde med lidt mønster i til konfirmationskjole, samt rødmønstret til et underskørt. Kirstines ene datter skulle rejse til Amerika, og af hende købte jeg lidt tynde bluser, som ikke var gode nok til at tage med derover. Dem gav jeg 5 kr. for, hvad de faktisk ikke var værd, men nu havde hun de 5 kr. mere, og jeg lidt slidt, let tøj. Derefter skulle jeg jo ned til sypigen, Inger Hesel, hun boede i et lille bindingsværkshus i Funderholme. Hun var døv og brugte hørerør og var kusine til Andrea Hesel, som kom i mit hjem og syede både før og efter min mors død. Inger havde en til at hjælpe sig.

Der kunne jeg nemt gå om og prøve, når jeg kom fra præst. Mine sko tror jeg nok, Kirstine købte hos Poul Hansen, de var da ny og med laktå.

Så kom konfirmationsdagen, og vi kørte til Silkeborg. Kirstines datter, som var opdraget hos sin moster, var på besøg i den tid, så hun var også med. Hun var meget smuk, en fin skikkelse med et fint ansigt og mørk kruset hår. Hun blev senere gift med en stor købmand i Østbirk, efter at en mindre heldig forlovelse var gået i stykker. Nå, vi fire kørte til Silkeborg kirke. Som før skrevet kan jeg ikke huske, hvad præsten spurgte os om, så det har nok ikke været så betydningsfuldt. Hvordan mine to veninder tog sig ud i deres kjoler, kan jeg heller ikke huske, kun at en af pigerne havde en hvid eller nærmest cremefarvet kjole på, alle vi andre var sorte. En af pigerne var fra Ørnsø, om det var hendes mor eller tante som var med, ved jeg ikke. Der var også en mand med, men der blev sagt, at det var ikke hendes far. Han lignede lidt af en levemand, men pigen var meget smuk og sød, hun havde en buket violer på

sin kjole, som nok har været af lidt lettere stof end min. Alt, hvad der var smukt, har altid haft min opmærksomhed. Da vi kom ud af kirken og ud på Torvet, kom købmand Knap og ønskede mig til lykke og gav mig 5 kr., og jeg fik mange kort fra mine søskende og veninder og vist også lidt penge og hilsener fra vore naboer, altså til Jens Sørensen. Jeg har haft alle kortene lige til sidste gang, vi flyttede. De er nok kommet ned i bageriet og brændt sammen med meget andet. Nå, men så kørte vi ned til Nørhede og holdt endda uden for den pæne dør ud mod vejen. Min stedmor gav mig endda et kys og en broche til 35 øre. Jeg skulle jo nok have gemt den, men flitterstads har aldrig interesseret mig. Jeg tror nok, vi fik frikadeller og sødsuppe til middag. Der var vist ikke nogen af mine søskende hjemme. Da jeg kom i skole efter konfirmationen, havde jeg lang kjole på, så jeg var vigtig. Drengene beundrede mig, ikke pigerne. Der blev sagt, at jeg var voksen og dame med det samme, men billederne fra den tid ser farlige ud, så ved jeg ikke. Men jeg har meget at takke de gamle for, jeg har slet ingen dårlige minder fra den tid, jeg var hos dem.

Min fars slægt skulle stamme fra dem, man kalder ”Kartoffeltyskere”. Men da der for mange år siden var skrevet om en arvesag fra Amerika, stod der i bladene, at der var tre brødre, som red nede fra den tysk hollandske grænse, og den ene rejste til Rusland, en anden til Amerika den tredje til Danmark, og sidstnævnte skulle så være slægtens stamfader. Da min far og hans brødre alle var store, med store træk og kraftige lemmer, ligner det jo meget hollandsk. Min fars far kan jeg ikke huske, men far har fortalt, at de havde stedmor, og hun var god ved dem, men hun skulle være kommet på Krustrup Fattiggård, det var hans far ikke. Hun må jo så have været syg og hjælpeløs, der var jo ingen plejehjem dengang. Mine andre søskende skal have hørt mor spørge far, om han havde besøgt sin mor, når han var til marked i Krustrup. Det var jo heller ikke let at gå fra kreaturerne. Min ene farbror var post i Skræ, havde også landejendom, den anden havde landejendom i Torning. Han havde en søn, som cyklede ned til far i Silkeborg med slagtemad, da han boede der som gammel, han hed Niels og var lille. Min farbror i Skræ rejste til Amerika som gammel, alle hans børn var bosiddende der. Han fik det ordnet sådan, at han kunne få sin pension sendt over. Han var hjemme et par gange, men rejste igen. Min far havde også en søster, som var derovre, hun og hendes mand havde haft en gård, som økonomisk ikke gik særlig godt. Så rejste han og skrev senere efter familien. Min faster skulle have sagt, at havde hun vidst, hvor hårdt det var, var hun blevet hjemme.

Da der var tale om arven, havde slægtningene i Amerika ordnet det sådan med en sagfører, at hvis der blev nogen arv, skulle de have penge, ellers ikke. Der blev sagt, at de gik til den kvindelige side af slægten som ikke gik så mange led tilbage. Det var vist den Stevenson, som sommetider kommer til København, som fik millionerne. De sidste af slægten var 2 ugifte damer, som havde en villa fuld af katte. Niels går med papirerne i sin lomme endnu. Der må slægten være opført - de var jo skiftevis husmænd og gårdejere. En har også haft Krustrup kro.

DEN HVIDE LÆNGE

Billedet med den hvide længe, som vist er bygget om, viser det sted vores hus lå. Der var stuehus i den ene ende, lade i midten og så stald til køer, stude, grise og høns i den nordlige ende. I stuehuset var den pæne stue og en gang ud til vejen, og til den anden side indgang til køkkenet og soveværelset, og fra køkkenet var der spisekammer, hvortil der gik et par trapper ned. Det fik min stedmor lavet om til kammer til ungerne. Så blev der lavet et lille rum der blev taget fra laden, til spisekammer.

Det andet billede er af mine bedsteforældres ejendom. Stuehuset har han da selv bygget. Min fars forældre har jeg aldrig kendt eller været hos. Den gård, som min bedstemor var født i, ligger ikke langt derfra, men den har jeg ingen billede af.

Nogle rim, som vi børn gik og sagde til hinanden:

Du er så dum, så du trowwer æ moen er en grøn wost.
Tøs, ta mæ min bøs, der er en tyv i æ nøs.

Jeg kan huske, jeg gik frem og tilbage på gulvet og sang:

Er'et nøj som rokker dæ, er'et nøj som trækker dæ,
så kom bare hen te mæ, så ska a kurere dæ.

Spurgte en af os, hvad vi skulle have til middag, blev der sagt:

Finker i Fåers hat og øllebrød i Moers lue.

Tre sætninger fra en historie i læsebøgerne i skolen. Jeg synes, er visdomsord:

Der er tre ting, som aldrig vender tilbage:
Gerningen, som er gjort -
Ordet, som er udtalt -
Tiden, som er svundet.

Noget fra en sludrevise, som min far sang:

A vil no ta og skryw te dæ, bette Thomas,
di brev hår a fåt, å no ska do få svar,
ka do så si' te mæ, at do vil hold' a mæ
så læng som æ bøge i æ skov de ba' blå'
(mæ hånden for munden do loved mæ godt,
men a hår nok mærket a er bløwen snot)
A bødet di wanter, a søjet di bluser
så pæn og med kanter.

daven far vi sku i skoven til fest

(dagen før)

å tow gong ga a dæ strivet te vest,
men ålle så møj som do ga mæ en tro
te a ku ha godt å va be'n om min to.
Så va da en gång at a sø te'n kål,
så va do som en hund, som rut i si hå'l.
Så va dæ en gång, at a sa te en tøs,
så va do som en hund, som nys var slavven løs.

Mer kan jeg ikke huske. Jeg har hørt noget lignende i radioen, og det var også bare brudstykker.

Her er et udklip fra "Jyllands-Posten" for flere år siden, som gråbonden har skrevet. Der er nævnt en Søren Erik, som er min bedstefar. Han havde Grågården. Lige i nærheden står stenen til minde om Svend og Valdemarsslaget.

Udklippet fra "Jyllands-Posten", som er skrevet af Gråbonden (sådan underskrev han sig i sine artikler). Han ejede Grågård, vist en stor gård på den modsatte side af Hauge sø. Stenen til minde om slaget på Grate Hede står lige over for gården, og der er jo bygget en lille kirke, vist hvor der før har været et kapel. Der er også i soklen indmuret en sten med inskription fra det historiske slag. Om kirken hedder Grå kirke eller noget andet, ved jeg ikke, men den ligger ikke langt fra den gård, hvor min mors slægt stammer fra, den er jo bare blevet mindre, min bedstefars ejendom er jo taget derfra, og der er vist også solgt noget fra. Den er nu på fremmede hænder.

Da min kusines søn ved sin mors død skulle betale sin brorsøn sin part, ville han få 25 tusind kroners gæld på gården, og da de ikke var vant til at have gæld, solgte han gården. Han havde ikke lyst til landbruget. Han, som købte gården, korn til at sidde med en gæld på 125 tusinde kr.

Jeg har intet billede af denne gård. Det var der min bedstemor kom fra.

GRÅBONDEN FORTÆLLER

FRA RIGSDAGSVALG OG VÆLGERMØDER I GAMLE DAGE.

Af gårdejer J. Chr. Nielsen.

Gråbonden fortsætter her sine beretninger fra gamle dage med en skildring af rigsdagsvalg og vælgermøder, sådan som de kunne forme sig for et slægtled tilbage, ofte med det tørre jydsk lune som et afvæbne slør over skarpe politiske modsætninger.

Så langt jeg kan huske tilbage har folketingsvalgstedet for Viborg amts 3. valgkreds været i Levring, indtil det først i halvfemserne blev flyttet til Kjellerup. Kredsens første folketingsmand på grundlovens grund var gårdejer Kristen Hull i Balle, der efter et par perioder blev afløst af Niels Albertsen, som var gårdejer i Astrup ved Kjellerup. Han var kredsens folketingsmand i 40 år, og jeg husker tydeligt, at han altid begyndte sin valgtale med disse ord: Ærede medborgere og medborgerinder! - Allerede dengang var enkelte kvinder til stede på valgdagen.

Det var i provisorieårene, og gang på gang opløste Estrup folketetinget, når det nægtede ham bevillinger. Jeg var den gang nylig konfirmeret, men fulgte dog med i politik med stor interesse og var altid med ved valgene som tilhører - og ikke mindst som tilskuer. Engang havde Estrup opløst folketetinget lige før jul og udskrevet valg på en af de første dage i nytåret. Albertsen træder op på talerstolen og begynder som sædvanlig: Ærede medborgere og medborgerinder! Det har behaget hans Ekscellence Estrup at udskrive valg på årets korteste dag og årets mørkeste nat, men jeg siger - og han slog ud med hånden - ikke een eneste øre til dette ministerium, der har krænket grundloven og bevillingsretten. Valget har han udskrevet på årets korteste dag, for at vælgerne ikke skal kunne nå ud til valgstedet - -!

Vælgerne gav deres tilslutning kraftigt til kende ved vældige hør-råb, men Estrups taktik havde været både snedig og klog. Venstre tabte 7 kredse, og Højre jublede.

Albertsen havde sjælden nogen modkandidat og blev oftest valgt ved kåring. Sidste gang, han stillede sig, var han en udlevet olding, der døjede med at bestige talerstolen. Hans modkandidat var Chr. Bergs tilhænger, højskoleforstander Rasmus Gelzer, Sinding, og Albertsen faldt ved valget og døde kort tid efter. Gelzer måtte snart overgive kredsen til forhandlingsmanden Slot, der gav tilslutning til forliget med Højre i 1894, men snart fik I.C. Christensens Reformparti vind i sejlene her i kredsen.

Et valg tog lang tid, valgtalerne og de anbefalende stilleres taler varede altid fra kl. 9 om formiddagen og til omtrent kl. 2 om eftermiddagen, først da begyndte afstemningen på de mange forskellige afstemningssteder. Hvert sogn havde sit. Derefter begyndte optællingen af stemmer, der varede til henad kl. 10 om aftenen.

Mens den stod på, var der altid sjus for en skomager, da var folkelivet i bevægelse, for mange havde fået en hummel i øret og måtte sande det gamle ord: Penge makker mod, å brændevin gjør misæl lissedan! Når mørket faldt på, var der altid en del folk, som gejsten kom over, og de fik talegaver og besteg tribunen, der stod i den ene ende af torvepladsen, og nu samledes en del mennesker for at høre, hvad der blev sagt. Det var jo kun nøj fuldajter sludder, men tiden skulle gå med noget, indtil vi fik valgresultatet.

Når disse opstemte folketalere begyndte at åbne for mundens sluser, sad der altid en gammel mand, Søren Jerrik fra Hauge, på tribunens underste kant og støttede hagen på sin egestok, mens han gav tilråb til talerne, såsom: De æ missel løwn, hum, hum - jenne lutter løwn, do sejer, hum, hum! Taleren riposterer: Ti stell, din gammel knejt! Do kan jo ett en gång tåel så godt som mi gammel bejstemuer! Men Søren Jerik var ikke mundlam: Ih, det er missel da en fåle kjælling, den Bejstemuer do hår, læ wos fo hin herop, å læ wos hør! - I den dur gik det hele tiden. Det var mest godmodigt sludder og vrøvl, der flød ud over forsamlingen fra tribunens talerstol, men de var ikke til at stå for, disse humørfyldte talere, hvis jydske lune flød ud over alle bredder her langt fra konen og grisen, og ventetiden gik hurtig. Og hvilke udtalelser kunne man ikke høre inde midt i skaren, hvor folk stod i trynge. En spørger sin nabo, der har fået så meget vædels, at hans mund er blevet krøwel: Nå, hvem stemt do så på, Jakob? - A stemt sammen po Lot (Slot). Det blev i lang tid et mundheld på egnen.

Men var der sjov på valgdagen, så var der ikke mindre ved vælgermøderne i Kjellerup og omkring i Forsamlingshusene. En gang, da Klaus Berntsen stod og talte ved et vælgermøde i Kjellerup, råber Anders Nielsen, den senere landbrugsminister, op til ham: Der er samklang mellem dig og Højre! Klaus Berntsen svarer: Ja, og når du kommer med, bliver der treklang! En anden råber: Do vil vær minister, Klaus! - Svaret lød: Så højt min sans sig ej tør sno! - Modpartens presse skrev dagen efter dybt forarget om en højt begavet rigsdagsmand fra Fyn, der ikke undså sig ved at besudle en af ,vore dybeste nadversalmer! - Jeg tror nu langt fra det har været Klaus Berntsens mening, da han var en dyb religiøs natur, det var et udslag af hans slagfærdighed.

En anden gang blev han hele tiden afbrudt af en, der gav tilråb. Klaus Berntsen siger så: Hvem er den ærede afbryder? Jeg troede dog ellers talefriheden var et klenodie, vi alle var fælles om! - En stemme lyder: Ja, men han er socialdemokrat. - Nå, men derfor kunne han jo godt være et nogenlunde dannet menneske. - Afbryderen hørtes ikke mere.

En dag stod en gammel bonde på talerstolen ved et vælgermøde. Meget salvelsesfuldt taler han, og til sidst siger han med rystende stemme: A vil slutt mi tåel mæ å fremsøj en vers -. - Å, syng en, Jens! råber en af tilhørerne op til ham. Men uanfægtet deklamerer Jens: Vil Dansken i verden fægte -

Ved en anden lejlighed vil en skikkelig bondemand forsøge sig som taler. Han bestiger talerstolen, ser ud over forsamlingen med et undersøgende blik og siger: A vild sej - - Pause. - A vild sej - -. Atter pause. - A vild sej - - trej kaffepuncher! råber en tilhører op til manden, der nu var fuldstændig slået ud og forlod talerstolen, mens latteren rungede. Jeg tror aldrig, at Jens - denne bonde hed nemlig også Jens - hverken før eller siden har forsøgt sig i den ædle talekunst.

En bejler til Kjellerupkredsen stod engang på talerstolen og talte i poetiske vendinger om vort lands store skønhed, og midt i sin tale begynder han pludselig af fuld hals at synge: Der er et yndigt land, det står med brede bøge - -. Da lød et tilråb: Det passer ett Kresjan, det fryser 25 grader!

I Thorning forsamlingshus talte fru Marie Lassen ved et vælgermøde om, det uhyggelige, der ville ske, hvis Venstre ikke fik flertal, og det var let at se, at fruens tale havde vakt en noget dystert stemning. Da træder Højres kandidat op på talerstolen, og med et medfølelse blik ud over forsamlingen siger han i en faderlig tone: Græd ikke, børnlille! Det turde være løgn alt sammen. Hvor folk dog lo befriende! Han havde fra dette øjeblik vundet forsamlingen, aftenen var hans.

Langvejs fra var en gang kommet en bejler til kredsen, som sagdes at være noget blød på bergamotten, eller i alt fald noget forstyrret i øverste etage. Han står og taler, og en glad skræddersvend finder, at kandidaten fortjener tilslutning og råber: Hør! Kandidaten føler sig opmuntret og taler endnu kraftigere. Skræddersvenden finder ingen anledning til opmuntring, og kandidaten overgår sig selv i veltalighed, og skræddersvenden sender et: Hør! ud til næsten hver sætning. Men der skal jo være måde med slikkeri, og langt om længe opdager kandidaten, at al denne hyldelse ikke er ærligt ment og råber med tordenstemme til den unge knægt: Kan du tale? Gu kan du ej. Jeg har talt til en forsamling på 3000 mennesker ovre på Langeland, hvor jeg kun manglede seks stemmer i at vælte N.J.Larsen. Kunne du have gjort det? Gu. kunne du ej, knægt! - Og skræddersvenden brølede nu et: Hør! der overdøvede forsamlingens latter, som med jydsk lune flød over bænke og borde under svedne grin. Kandidaten gik ned af talerstolen og rystede støvet af sine fødder og forlod mødet.

Ved et vælgermøde i Thorning Forsamlingshus begærer en ung mand ordet, og står på talerstolen, men da han ser ud over den tætpakkede forsamling, kan han ikke få et ord frem., dog, endelig løses hans tungenes bånd så meget, at han får sagt: A vil sgu også - - Dette gentager han tre gange, men da er latteren så overvældende, at han atter går ned blandt folkets brede masse. Nedslået indtager han sin plads, mens sidemanden siger til ham: Hvad, Lavrids, do så jo ett andet ind do bandt trej gång. Lavrids svarede: Den gång, a so al di manne sataner, der sa å gluer po mæ, kun a ett sæj jen jenneste uer. Jeg så aldrig Lavrids optræde som taler mere.

Afdøde dyrlæge Jacobsen, Viborg, der var berømt for sin store vid og slagfærdighed, var gennem mange år Højres kandidat i kredsen. Det morede ham at deltage i vælgermøderne og han morede os på en god måde. På et vælgermøde begyndte han sin tale således: - Hvis jeg skulle blive valgt - -. Nej, nej, råber flere i forsamlingen. Jacobsen svarer stilfærdigt: Ja, jeg behøver jer ikke allesammen! - Og vi lo.

En modkandidat står op og siger: Jeg kunne fortælle noget om Jacobsen, nej, jeg vil ikke, - jo, jeg tror, jeg siger det, - nej, jeg vil dog ikke, og han går ned igen. Jacobsen rejser sig spagfærdigt og siger: Det var vittigt sagt!

En radiakal vælger står på talerstolen og holder en brandtale mod de konservative, til sidst råber han: Det konservative parti er det mest reaktionære parti i landet! Jacobsen springer hen under talerstolen og siger med tordnende stemme: Hvad var det, De sa 'e? Vil De sige det een gang til? - Taleren tør ikke gentage sine ord. Har han måske sagt noget kriminelt? Jacobsen

æsker ham igen til at gentage, men han tøver og er helt gået i stå. Nu siger Jacobsen stille: Sagde De ikke r e a k t i o n æ r ? – Jo, - Ja, synes jeg det ikke nok! Sagde Jacobsen og satte sig hen på sin plads igen. Folk kluklo.

En venstremand får ordet og siger: De konservative har intet andet at opvarte med end told og told og told! - og røwtold, fuldender Jacobsen. Ja, Jacobsen forstod i al godmodighed at bruge latteren som våben, og den skulle nok værne sin mand.

Mine erindringer om forrige tiders vælgermøder er endnu så levende, at de på mine gamle dage kan kalde smilet frem, når jeg i vinterkvælden hygger mig i min stue. Og godt er det da, for nu er der ikke mere løjer på vælgermøderne.

J. Chr. Nielsen
